

BIBLIOTEKARZ PODLASKI
1/2022 (LIV)
<https://doi.org/10.36770/bp.687>
ISSN 1640-7806 (print) ISSN 2544-8900 (online)
www.bibliotekarzpodlaski.pl

Margreta Grigorova*

University of Veliko Turnovo St. Cyril and St. Methodius, Bulghary /
/ Wielkotypnowski Uniwersytet im. Św. Św. Cyryla i Metodego, Bułgaria
ORCID 0000-0003-4416-371X

Anna Janicka**

Uniwersytet w Białymstoku, Polska / University of Białystok, Poland
ORCID 0000-0003-0289-3706

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Polsko-bułgarskie kontakty językowe, literackie i kulturowe”, Białystok – Wielkie Tyrnowo, 9 grudnia 2021 roku. Sprawozdanie

International Academic Conference “Polish-Bulgarian linguistic, literary and cultural contacts”, Białystok – Veliko Tarnovo, 9 December 2021. Report

9 grudnia 2021 roku obradowała w Białymstoku i Wielkim Tyrnowie Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa „Polsko-bułgarskie kontakty językowe, literackie i kulturowe. Nowe ujęcia tematyczne i metodologiczne”. Ze względu na pandemię koronawirusa sesja obradowała w formule hybrydowej: część uczestników zgromadziła się stacjonarnie w Sali Audytoryjnej Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego, pozostali – z Bułgarii i Polski – łączyli się z „centrum” sesji *online*.

- * Margareta Grigorowa – prof. dr hab., polonistka na Wielkotypnowskim Uniwersytecie im. Św. Św. Cyryla i Metodego, tłumaczka. Autorka m. in. *Očite na slovoto: polonistični studii* (Veliko Tarnovo 2014), *Polsko-bułgarskie relacje historyczno-kulturowe do 1918 roku: wybrane aspekty* (Białystok 2021).
- ** Anna Janicka – dr hab., prof. UwB; pracuje w Katedrze Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu w Białymstoku. Autorka m.in. książki *Tradycja i zmiana. Literackie modele dziewiętnastowieczności: pozytywizm i „obrzeża”* (Białystok 2015).

Margreta Grigorova, Anna Janicka, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa...*

Konferencja podsumowała trwającą już ponad dwadzieścia lat współpracę badaczy z Katedry Sławistyki z Wydziału Filologicznego Wielkotypnowskiego Uniwersytetu im. Świętych Cyryla i Metodego (Bułgaria) oraz Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” z Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku. Współpracę tę przed laty zainicjowali współorganizatorzy Konferencji: prof. Margreta Grigorova (Wielkie Tyrnowo) i prof. Jarosław Ławski (Białystok)¹. Współpraca ta cieszyła się szczególnym poparciem ze strony Dziekana Wydziału Filologicznego oraz Kierownika Katedry Sławistyki prof. Cenki Ivanovej oraz kolegów z tej i z innych katedr na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wielkotypnowskiego. Jej wyrazem były prace badaczy bułgarskich publikowane w białostockich monografiach² i udział białostoczan w wielkotypnowskich konferencjach filologicznych, ich rozprawy publikowano w tamtejszych publikacjach³. Intensywność wzajemnych kontaktów podsyczały obustronne wykłady w ramach programu Erasmus Plus.

Konferencja z 9 grudnia 2021 r. miała być w zamierzeniu organizatorów jednym z dwu stacjonarnych spotkań – organizowanych na przemian w Białymstoku i Wielkim Tyrnowie. Niestety, zarówno trwająca piąta fala pandemii, jak i wzrastające niepokoje geopolityczne oraz kłopoty w podróżowaniu, pokrzyżowały te plany. Pomimo wszystko, udało się spotkać, podyskutować, wymienić uwagi. Sesja miała charakter interdyscyplinarny, wzięli w niej udział bułgariści, poloniści, lingwiści, historycy. Konferencję zorganizowały wymienione już Uczelnie w Wielkim Tyrnowie i Białymstoku w ramach projektu polskiego Ministerstwa Edukacji i Nauki „Regionalna Inicjatywa Doskonałości” realizowanego w dyscyplinach literaturo- i językoznawstwo na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku.

Zajęto się następującymi zagadnieniami badawczymi:

- 1 Zob. M. Grigorova, *Chrzest Bułgarii i Polski: między chrześcijańskim Wschodem a Zachodem. Obrazy Rzymu i Konstantynopola*, w: *Bizancjum. Prawosławie. Romantyzm. Tradycja wschodnia w kulturze XIX wieku*, red. K. Korotkich, J. Ławski, Białystok 2004, s. 105–118.
- 2 Na przykład: M. Mitev, I. Miteva, *Dwie twarze islamu. Bułgarscy muzułmanie i wydarzenia z powstania kwietniowego w „Cenie złota” Genczo Stoewa i „Kahuni-Kali” Georgiego Bożinowa*, w: *Pozytywiści warszawscy. „Przegląd Tygodniowy” 1866–1876*, Seria II: *Świat, Europa, Polska*, red. A. Janicka, Białystok 2020, s. 437–445.
- 3 Na przykład: *Dialogični prostranstva. Sbornik s dokladi ot Jubileina slavistična međunarodna konferencija, Veliko Tarnovo, 13–14 mai 2012 g.*, red. C. Ivanova, M. Grigorova, J. Tambor, K. Bahneva, L. Kostova, A. Janicka, W. Mierosławska, S. Bonova, S. Aleksandrova, Veliko Tarnovo 2020.

Książnica Podlaska im. Ł. Górnickiego: otwarcie Konferencji – występuje online prof. Cenka Ivanova (Uniwersytet Wielkotypowski)

- Bułgarsko-polskie relacje i ich odzwierciedlenie w literaturze.
- Językowe świadectwa kontaktów polsko-bułgarskich.
- Kulturowe i historyczne aspekty relacji polsko-bułgarskich.
- Nowe propozycje metodologiczne ujęcia kontaktów wzajemnych.
- Słowiańskość i europejskość we wzajemnym postrzeganiu Bułgarów i Polaków.
- Przekraczanie stereotypów: świadectwa tekstowe, artystyczne.
- Polacy i Bułgarzy w oczach cudzoziemców.
- Polacy w Wielkim Tyrnowie, Bułgarzy w Białymstoku: sploty historii i losu. Badacze obradowali po polsku i bułgarsku. W sesji wzięło udział 19 badaczy z Wielkiego Tyrnowa, Warny, Białegostoku, Gdańska, Lublina i Łodzi. Sesję przygotował Komitet Organizacyjny w składzie:
 - prof. dr hab. Cenka Ivanova (Uniwersytet Wielkotypowski)
- *Przewodnicząca*;
 - prof. Jarosław Ławski (Uniwersytet w Białymstoku) – *Przewodniczący*;
 - dr Weronika Szwedek (Uniwersytet Wielkotypowski) – *Sekretarz*;
 - dr hab. Anna Janicka, prof. UwB (Białystok) – *Sekretarz*;
 - prof. dr hab. Margreta Grigorova (Uniwersytet Wielkotypowski);
 - dr hab. Stanka Bonova (Uniwersytet Wielkotypowski);
 - dr hab. Iwona E. Rusek (Uniwersytet w Białymstoku);
 - dr Joanna Dziedzic (Uniwersytet w Białymstoku);

Margreta Grigorova, Anna Janicka, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa...*

- dr Robert Szymula (Uniwersytet w Białymstoku);
- dr Anna Romanik (Uniwersytet w Białymstoku);
- dr Kamil K. Pilichiewicz (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego);
- dr Dariusz Piechota (Uniwersytet w Białymstoku).

Jak zwykle w takich razach przygotowano dwujęzyczny *Program* Konferencji⁴.

9 grudnia 2021 r. o godz. 9.00 (czasu polskiego, zaś 10.00 czasu bułgarskiego) Konferencję otworzyli wspólnie: prof. Jarosław Ławski (Dziekan Wydziału Filologicznego UwB), który powitał wszystkich gości, oraz prof. Cenk Ivanova (Dziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wielkotypnowskiego), która wskazała na długą już tradycję współpracy polsko-bułgarskiej i wielkotypnowsko-białostockiej filologów, witając polskich uczestników. Z kolei głos zabrały osoby od lat biorące udział w tej współpracy: prof. Margreta Grigorova, polonistka z Wielkiego Tyrnowa, oraz dr hab. Anna Janicka, prof. UwB, polonistka z Białegostoku, od lat odwiedzająca wielkotypnowski ośrodek. Uroczystego otwarcia sesji dokonał historyk relacji polsko-bułgarskich, dr Nevyan Mitev (dr Wielkotypnowskiego Uniwersytetu)⁵, kierujący Parkiem-Muzeum Króla Władysława Warneńczyka w Warnie. Informacje organizacyjne przedstawił dr Łukasz Zabielski z Działu Badań Filologiczno-Bibliograficznych Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego⁶.

Obrady podzielono na IV panele, którym przewodniczyli: (Panel I) prof. Cenk Ivanova i dr hab. Anna Janicka, prof. UwB (9.30–11.50 czasu polskiego); (Panel II) dr Weronika Szwedek (Wielkie Tyrnowo) i dr Joanna Dziedzic (UwB)⁷ (12.00–13.20); (Panel III) dr Łukasz Zabielski (Książnica Podlaska) i dr hab. Wirginia Mirosławska (Wielkie Tyrnowo (13.30–15.10); (Panel IV) prof. Margreta Grigorova (Wielkie Tyrnowo) i dr hab. Zbigniew Kaźmierczyk, prof. UG (Gdańsk) 15.20–17.00). Trudno nie wymienić wygłoszonych wystąpień:

⁴ *Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa „Polsko-bułgarskie kontakty językowe, literackie i kulturowe. Nowe ujęcia tematyczne i metodologiczne”, Białystok – Wielkie Tyrnowo, 9 grudnia 2021 r. Program*, red. M. Grigorova, A. Janicka, J. Ławski, przekład na bułgarski M. Grigorova, opr. graf. E. Frymus-Dąbrowska, Białystok 2021.

⁵ Zob. N. Mitev, *Krc-tonosnite pohodi na Vladislav Varnenčik et 1443–1444 godina (po pismeni i arheologičeski danni)*, Varna 2020.

⁶ Warto podkreślić znakomite przygotowanie przez Dział Badań Filologiczno-Bibliograficznych Książnicy Podlaskiej technicznej strony sesji *online*. Praktycznie nie było kłopotów z łączeniem.

⁷ Co ciekawe, białostocka rusycystka, dr Joanna Dziedzic, wystąpiła na sesji *online* wprost z Wielkiego Tyrnowa, gdzie przebywała na trzymiesięcznym stażu naukowym.

Uczestnicy Konferencji w trybie stacjonarnym w Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego

Prof. dr hab. Margreta Grigorova (Uniwersytet Wielkotypowski), *Bułgarska recepcja literatury polskiej w pierwszym dwudziestoleciu XXI wieku – tematy, ujęcia, zasługi.*

Prof. dr hab. Censka Ivanova (Uniwersytet Wielkotypowski), *Nauczanie języków obcych we współczesnym kontekście międzykulturowym. Polsko-bułgarskie paralele.*

Prof. Jarosław Ławski (UwB, Białystok), *Bułgar w Białymstoku – szkic do portretu artysty [o Dymitrze Grozdowie].*

Dr hab. Zbigniew Kaźmierczyk, prof. UG (Gdańsk), *Bogomilski dualizm w dziełach literackich Słowian.*

Dr hab. Piotr Chomik, prof. UwB (Białystok), *Pochód Andrzeja Bogolubskiego na Bułgarów wołżańskich a rozwój kultu włodzimierskiej ikony Matki Bożej.*

Dr Nevyan Mitev (Park-Muzeum im. Władysława Warneńczyka/ Uniwersytet Wielkotypowski), *Park-Muzeum im. Władysława Warneńczyka – miejsce pamięci dla Bułgarów i Polaków (z historii muzeum ostatnich trzydziestu lat).*

Dr Aleksandar Hristov, *Kazimierza Przerwy-Tetmajera i Stoyana Michajłowski koncepcja końca wieku.*

Dr hab. Stanka Bonova, dr hab. Wirginia Mirosławska (Uniwersytet Wielkotypowski), *Formy zwracania się do osób duchownych w języku polskim i bułgarskim.*

Dr Weronika Szwedek (Uniwersytet Wielkotypowski), *Kornel Filipowicz i Bułgaria.*

Dr Marcin Bajko (UwB, Białystok), *Penczo Stawejkow – Tadeusz Miciński: paralele.*

Margreta Grigorova, Anna Janicka, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa...*

Milen Mitev, Evelina Miteva (Uniwersytet Wielkotypnowski, Ośrodek Kultury „Nadezhda 1869” w Wielkim Tyrnowie), *Odbicia polskiej historii w dwóch tłumaczeniach Petka Raczeva Słavejkova*.

Dr Dariusz Piechota (UwB, Białystok), *Małe formy narracyjne w twórczości Zygmunta Niedźwieckiego i Elina Pelina*.

Dr Agnieszka Trzeźniewska (UMCS, Lublin), *Świat fauny i flory w krótkich utworach prozatorskich Elina Pelina i Władysława Orkana*.

Dr hab. Anna Janicka, prof. UwB (Białystok), *Bułgaria 1876: „Przegląd Tygodniowy”*.

Dr Łukasz Zabielski (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego), *Funkcje motywów słowiańskich w poezji Kajetana Koźmiana*.

Dr Joanna Dziedzic (UwB, Białystok), *Polska i Bułgaria w poezji Aleksego Chomiakowa*.

Steliana Aleksandrova, Oliwia Król (Uniwersytet Łódzki), *Obraz Polaków w bułgarskim Internet forum BG-Mamma*.

Konferencja w założeniu organizatorów miała pokazywać relacje polsko-bułgarskie w nowych odsłonach tematycznych i metodologicznych. I rzeczywiście, w ujęciu interdyscyplinarnym zaprezentowano wiele postaci, dzieł niedostatecznie wciąż znanych w obu krajach: prof. Kalinę Bahnewą oraz bułgarskich polonistów literaturoznawców z różnych ośrodków i należących do rozmaitych generacji, tworzących w Białymstoku Bułgarów Georgi Andreeva i Dymitra Grozdewa, pisarzy podejmujących wątki słowiańskie (Kajetan Koźmian, Aleksey Chomiakow). Bogato prezentował się cały zestaw paralel literackich: Penczo Sławekow – Tadeusz Miciński, Elin Pelin – Władysław Orkan i Zygmunt Niedźwiedzki, Stoyan Mihajłowski – Kazimierz Przerwa-Tetmajer. Podjęto zagadnienia historyczne (Andrzej Bogolubski i kult ikon), historyczno-literackie (polskie relacje publicystyczne w sprawie poparcia bułgarskiego Powstania Kwietniowego z r. 1876), filozoficzno-kulturowe (dualizm bogomilowców), językowe (dydaktyka w polsko-bułgarskim kontekście, nazewnictwo osób duchowych) i ogólnokulturowe (stereotyp Polaka na bułgarskim portalu). Kluczowe miejsce miała prezentacja dr Nevyana Miteva (autor najnowszej bułgarskiej monografii o królu Władysławie Warneńczyku) o roli Parku-Muzeum Króla Władysława Warneńczyka w Warnie jako wspólnym miejscu pamięci.

Konferencja – w odczuciu Organizatorów – przebiegała w atmosferze wzajemnego szacunku, otwartości i zainteresowania partnerem i jego kulturą.

Wydział
Filologiczny
UNIWERSYTET W BIAŁYMSTOKU

MIĘDZYNARODOWA INTERDYSCYPLINARNA KONFERENCJA NAUKOWA

Polsko-bułgarskie kontakty językowe, literackie i kulturowe Nowe ujęcia tematyczne i metodologiczne

BIAŁYSTOK – WIELKIE TYRNOWO, 9 GRUDNIA 2021 R.

W zgodnej opinii bułgarskich i polskich badaczy tego typu spotkania powinny być kontynuowane⁸. Plonem badań będzie zaplanowana do wydania w 2022 roku wieloautorska monografia *Bułgaria i Polska: paralele literackie i kulturowe. Studia* pod redakcją Margrety Grigorovej i Jarosława Ławskiego ze wstępem Cenci Ivanovej (Naukowa Seria Wydawnicza „Colloquia Orientalia Bialostocensia”, Białystok – Wielkie Tyrnowo 2022).

⁸ Co naturalne, format *online* i dwujęzyczność sesji (większość referentów wystąpiła po polsku, także badacze bułgarscy) nie sprzyjały prowadzeniu dłuższych dyskusji. Jest to jednak problem wszystkich sesji *online* i hybrydowych z lat 2020–2022.

